

PRAVILNIK

O IZVORIMA NEJONIZUJUĆIH ZRAČENJA OD POSEBNOG INTERESA, VRSTAMA IZVORA, NAČINU I PERIODU NJIHOVOG ISPITIVANJA

("Sl. glasnik RS", br. 104/2009)

I UVODNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se izvori nejonizujućih zračenja koji se smatraju izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa, vrste izvora nejonizujućih zračenja od posebnog interesa za koje je obavezno ispitivanje nivoa nejonizujućih zračenja, kao i način i period njihovog ispitivanja.

Odredbe ovog pravilnika odnose se na zone povećane osetljivosti izvan kontrolisanih (nadziranih) oblasti, osim na zračenje uređaja koji su namenjeni terapiji ili lečenju u zdravstvu ili zračenje radarskih i primopredajnih sistema za odbrambene potrebe, za zaštitu, spasavanje ili pružanje pomoći.

Značenje izraza

Član 2

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sledeće značenje:

- 1) izvor nejonizujućeg zračenja od posebnog interesa jeste izvor koji može da bude štetan po zdravlje ljudi;
- 2) prvo ispitivanje jeste merenje nejonizujućeg zračenja oko izvora u toku započinjanja rada izvora pre korišćenja ili posle rekonstrukcije izvora nejonizujućeg zračenja;
- 3) periodično ispitivanje nejonizujućeg zračenja jeste merenje nejonizujućeg zračenja oko izvora koje se sprovodi u propisanom periodu;
- 4) ispitivanje izvora nejonizujućeg zračenja jeste provera kvaliteta i tehničkih karakteristika izvora u pogledu emitovanja nejonizujućeg zračenja i primenjenih mera zaštite na samom izvoru.
- 5) zone povećane osetljivosti jesu: područja stambenih zona u kojima se osobe mogu zadržavati i 24 sata dnevno; škole, domovi, predškolske ustanove, porodilišta, bolnice, turistički objekti, te dečja igrališta; površine neizgrađenih parcela namenjenih, prema urbanističkom planu, za navedene namene, u skladu sa preporukama Svetske zdravstvene organizacije.

II POJAM I VRSTE IZVORA NEJONIZUJUĆIH ZRAČENJA OD POSEBNOG INTERESA

Izvori koji se smatraju izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa

Član 3

Izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa smatraju se izvori elektromagnetnog zračenja koji mogu da budu štetni po zdravlje ljudi, a određeni su kao stacionarni i mobilni izvori čije elektromagnetno polje u zoni povećane osetljivosti, dostiže najmanje 10% iznosa referentne, granične vrednosti propisane za tu frekvenciju.

Vrste izvora

Član 4

Izvori nejonizujućih zračenja od posebnog interesa su:

- 1) novi izvori elektromagnetskog polja čija izgradnja, odnosno postavljanje i upotreba se planiraju;
- 2) zatečeni izvori elektromagnetskog polja za koje je izdata upotrebna dozvola za rad u skladu sa propisima koji su važili pre stupanja na snagu ovog pravilnika, kao i izvori koji se koriste bez upotrebne dozvole za rad;
- 3) rekonstruisani izvori nastali nakon rekonstrukcije kojom su bitno izmenjene osnovne tehničke karakteristike, način upotrebe ili rada, snaga ili smeštaj izvora, što ima za posledicu promenu nivoa ili vrste elektromagnetskog polja izvora.

Izvori nejonizujućih zračenja od posebnog interesa iz stava 1. ovog člana u zavisnosti od tehničkih i drugih karakteristika koje se odnose na konstrukciju i rad tih izvora, mogu biti:

- 1) stacionarni izvori;
- 2) mobilni izvori.

Stacionarni i mobilni izvori

Član 5

Stacionarni izvori jesu izvori elektromagnetskog polja koji imaju određeno stalno mesto rada.

Stacionarni izvori elektromagnetskog zračenja jesu:

- 1) izvori niskofrekventnog elektromagnetskog polja (u daljem tekstu: niskofrekventni izvori) kao što su: transformatorske stanice, postrojenje električne vuče, zatim uređaj ili objekti čije statičko magnetsko polje može da pređe referentni granični nivo (kao npr. uređaj za magnetsko-rezonantnu tomografiju ili spektroskopiju, postrojenje za proizvodnju aluminijuma, elektrolizu ili galvanizaciju i sl.), ili bilo koji drugi uređaj ili objekat koji stvara elektromagnetsko polje frekvencije do uključivo 10 kHz, pri čemu je nazivni radni napon veći od 35 kV;
- 2) elektroenergetski vodovi tj. nadzemni ili podzemni kablovi za prenos ili distribuciju električne energije napona većeg od 35 kV, s tim što se elektroenergetski vodovi kao pojedini izvodi iz napojne trafostanice celom dužinom, sve do kraja svog naponskog nivoa, smatraju kao jedinstveni izvori elektromagnetskog polja;
- 3) izvori visokofrekventnog elektromagnetskog polja (u daljem tekstu: visokofrekventni izvor), odnosno uređaj ili objekat koji stvara elektromagnetsko polje frekvencije od 10 kHz do uključivo 300 GHz.

Visokofrekventnim izvorom ne smatra se uređaj predviđen za usmerenu nepokretnu mikrotalasnu vezu, satelitsku vezu kao i sve nepokretne radio stanice efektivne izražene snage manje od 10 W i nepokretne amaterske radio stanice efektivne izražene snage manje od 100 W.

Stacionarnim izvorima ne smatraju se ugrađeni kućni aparati (kao što je npr. mikrotalasna peć i sl.).

Mobilni izvori elektromagnetskog zračenja jesu:

- 1) izvori elektromagnetskog polja koji nemaju određeno stalno mesto rada;
- 2) izvori koji se ne zadržavaju u vremenski ograničenom roku na jednoj lokaciji;
- 3) izvori koji su takve konstrukcije da nisu vezani za podlogu ili objekat;

4) izvori koji se mogu premeštati sa jedne lokacije na drugu lokaciju; i

5) bazne stanice mobilne telefonije koje se koriste za dodatno pokrivanje za vreme pojedinih događaja, a privremeno se postavljaju u zonama povećane osetljivosti.

III NAČIN I PERIOD ISPITIVANJA IZVORA NEJONIZUJUĆIH ZRAČENJA OD POSEBNOG INTERESA

Način ispitivanja novih i rekonstruisanih izvora

Član 6

Postupak pripreme za izgradnju, postavljanje i upotrebu novih izvora nejonizujućih zračenja, odnosno rekonstrukcija postojećih izvora nejonizujućih zračenja, vrši se uz:

1) pribavljanje uslova i mera zaštite životne sredine koje izdaje nadležni organ u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita životne sredine;

2) procenu uticaja na životnu sredinu u postupku koji sprovodi nadležni organ pre izdavanja odobrenja za njihovu izgradnju, odnosno postavljanje i upotrebu u skladu sa propisima kojima se uređuje procena uticaja na životnu sredinu.

U postupku izdavanja uslova i mera zaštite životne sredine, odnosno odlučivanja o potrebi procene uticaja na životnu sredinu iz stava 1. ovog člana korisnik izvora nejonizujućeg zračenja od posebnog interesa (u daljem tekstu: korisnik) podnosi nadležnom organu stručnu ocenu opterećenja životne sredine kao dokaz da taj izvor neće svojim radom dovesti do prekoračenja propisanih graničnih vrednosti.

Stručnu ocenu iz stava 2. ovog člana daje organizacija ovlašćena za sistematsko ispitivanje nivoa nejonizujućeg zračenja u životnoj sredini, pri čemu uzima u obzir postojeće opterećenje koje se utvrđuje merenjem i opterećenje koje novi ili rekonstruisani izvor unosi u životnu sredinu.

Prva ispitivanja nivoa elektromagnetnog polja

Član 7

Pri pribavljanju upotrebne dozvole korisnik podnosi nadležnom organu prijavni list sa podacima o izvoru i korisniku, kao i dokumentaciju iz člana 6. ovog pravilnika.

Nakon izgradnje, odnosno postavljanja objekta koji sadrži izvor nejonizujućeg zračenja, a pre izdavanja dozvole za početak rada ili upotrebne dozvole vrši se prvo ispitivanje, odnosno merenje nivoa elektromagnetnog polja u okolini izvora.

Za potrebe prvog ispitivanja korisnik može izvor elektromagnetnog polja pustiti u probni rad u periodu ne dužem od 30 dana ili za telekomunikacione objekte može merenja izvršiti u okviru tehničkog pregleda.

Organ nadležan za obavljanje tehničkog pregleda, odnosno za izdavanje dozvole za početak rada ili upotrebne dozvole za objekat koji sadrži izvor nejonizujućeg zračenja od posebnog interesa može pustiti u rad taj izvor ako je merenjem iz st. 2. i 3. ovog člana utvrđeno da nivo elektromagnetnog polja ne prekoračuje propisane granične vrednosti i da izgrađeni, odnosno postavljeni objekat neće svojim radom ugrožavati životnu sredinu.

Periodična ispitivanja

Član 8

Korisnik izvora za čiju je upotrebu nadležni organ izdao odobrenje, obezbeđuje periodična ispitivanja nakon puštanja u rad izvora i to:

1) jedanput svake druge kalendarske godine za visokofrekventne izvore; i

2) jedanput svake četvrte godine za niskofrekventne izvore.

Prekoračenja graničnih vrednosti u toku rada izvora

Član 9

Ako se periodičnim ispitivanjem, sistematskim ispitivanjem ili merenjem izvršenim po nalogu inspektora za zaštitu životne sredine, utvrdi da je u okolini jednog ili više izvora izmeren nivo elektromagnetnog polja iznad propisanih graničnih vrednosti, nadležni organ može korisniku naložiti ograničenje u pogledu upotrebe, rekonstrukciju ili zatvaranje objekta do zadovoljavanja propisanih graničnih vrednosti.

Rekonstrukcija se obavlja tehnički i operativno izvedivim merama u roku od najviše godinu dana od dana kada je naložena rekonstrukcija izvora.

Dokumentacija o izvršenim ispitivanjima

Član 10

Na zahtev nadležnog organa, privredno društvo, preduzeće, drugo pravno lice i preduzetnik koji koriste izvore nejonizujućih zračenja od posebnog interesa, mogu da dostave dokumentaciju o izvršenim ispitivanjima nejonizujućih zračenja.

Način periodičnih ispitivanja

Član 11

Ako se u toku prvog ili periodičnog ispitivanja utvrdi nivo elektromagnetnog polja manji od 10% propisanih graničnih vrednosti, korisnik neće vršiti periodična ispitivanja.

U slučaju rekonstrukcije izvora iz stava 1. ovog člana korisnik obezbeđuje ispitivanja u skladu sa članom 8. ovog pravilnika.

Ispitivanje u zoni povećane osetljivosti

Član 12

U postupku pripreme i donošenja novog urbanističkog plana koji predviđa izgradnju zona, odnosno objekata povećane osetljivosti u smislu ovog pravilnika, uzimaju se u obzir postojeći stacionarni izvori koji već opterećuju životnu sredinu u toj zoni.

U postupku iz stava 1. ovog člana, odnosno u postupku strateške procene uticaja na životnu sredinu mogu se razmatrati izveštaji o sistematskom i/ili periodičnom ispitivanju i/ili vršiti stručna ocena opterećenja životne sredine za pojedine izvore.

Propisi o zaštiti stanovništva u području povećane osetljivosti ne odnose se na objekte koji su naknadno izgrađeni unutar dalekovodnih koridora.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prva ispitivanja za zatečene izvore

Član 13

Korisnik zatečenog izvora nejonizujućeg zračenja mora da izvrši prvo ispitivanje zračenja u roku od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, a po nalogu nadležnog inspektora za zaštitu životne sredine i pre isteka tog roka.

Izveštaj o prvom ispitivanju iz stava 1. ovog člana dostavlja se nadležnom organu uz zahtev za izdavanje rešenja za korišćenje izvora nejonizujućih zračenja od posebnog interesa.

Studija značaja postojećih izvora

Član 14

Korisnik koji raspolaže sa 10 i više zatečenih izvora zračenja od posebnog interesa može Ministarstvu, odnosno nadležnom organu autonomne pokrajine da podnese studiju značaja postojećih izvora u roku od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja.

Studiju iz stava 1. ovog člana izrađuju lica ovlašćena za sistematsko ispitivanje nejonizujućeg zračenja u životnoj sredini u skladu sa zakonom.

Studija iz stava 1. ovog člana sadrži podatke, i to:

- 1) kategorizaciju izvora (podaci iz evidencije);
- 2) prioritete i vremenski plan izvođenja prvih ispitivanja u skladu sa kategorizacijom izvora;
- 3) rezultate merenja relevantnih za procenu postojećih izvora.

Na osnovu procene rezultata studije iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine doneće odluku o prvim ispitivanjima na zatečenim izvorima, odnosno o periodičnim ispitivanjima za pojedine izvore, u skladu sa ovim pravilnikom.

Stupanje na snagu

Član 15

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Glasi:	Službeni glasnik RS, broj 104/2009 od 16/12/2009
Vrsta propisa:	Pravilnici
Propis na snazi:	24/12/2009 -
Verzija na snazi:	24/12/2009 -
Osnov za donošenje:	Na osnovu člana 6. stav 6. tačka 2) i člana 9. stav 5. Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja ("Službeni glasnik RS", broj 36/09), Ministar životne sredine i prostornog planiranja donosi PRAVILNIK O IZVORIMA NEJONIZUJUĆIH ZRAČENJA OD POSEBNOG INTERESA, VRSTAMA IZVORA, NAČINU I PERIODU NJIHOVOG ISPITIVANJA
Donosilac:	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja
Natpropis:	ZAKON O ZAŠTITI OD NEJONIZUJUĆIH ZRAČENJA ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009)